

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 13ης Ιανουαρίου 2015 *

«Αίτηση αναιρέσεως — Οδηγία 2008/50/ΕΚ — Οδηγία για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη — Απόφαση σχετικά με την κοινοποίηση από το Βασίλειο των Κάτω Χωρών της παρατάσεως της προθεσμίας για την επίτευξη των οριακών τιμών για το διοξείδιο του αζώτου και της απαλλαγής από την υποχρέωση εφαρμογής των οριακών τιμών για τα σωματίδια (ΑΣ10) — Αίτηση εσωτερικής επανεξετάσεως της αποφάσεως αυτής, υποβληθείσα κατ' εφαρμογή των διατάξεων του κανονισμού (ΕΚ) 1367/2006 — Απόφαση της Επιτροπής κηρύττουσα την αίτηση απαράδεκτη — Μέτρο με ατομικό περιεχόμενο — Σύμβαση του Aarhus — Κύρος του κανονισμού (ΕΚ) 1367/2006 υπό το πρίσμα της Συμβάσεως αυτής»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-401/12 P έως C-403/12 P,

με αντικείμενο τρεις αιτήσεις αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες ασκήθηκαν στις 24 Αυγούστου 2012 (C-401/12 P και C-402/12 P) και στις 27 Αυγούστου 2012 (C-403/12 P),

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκπροσωπούμενο από τον M. Moore και την K. Michael, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, εκπροσωπούμενο από τους L. Visaggio και G. Corstens, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους J.-P. Kerpenne, P. Oliver, P. Van Nuffel και G. Valero Jordana καθώς και από την S. Boelaert, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

αναιρεσείοντα,

υποστηριζόμενα από την:

Τσεχική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη από τον D. Hadroušek,

παρεμβαίνουσα στη διαδικασία αναιρέσεως,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι οι:

Vereniging Milieudefensie, με έδρα το Άμστερνταμ (Κάτω Χώρες),

Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht, με έδρα την Ουτρέχτη (Κάτω Χώρες),

εκπροσωπούμενες από τον A. van den Biesen, advocaat,

προσφεύγουσες πρωτοδίκως,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους Β. Σκουρή, Πρόεδρο, Κ. Lenaerts, αντιπρόεδρο, Α. Tizzano, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, Α. Ó Caoimh και J.-C. Bonichot (εισηγητή), προέδρους τμήματος, τον Ε. Levits, τις C. Toader, M. Berger, Α. Prechal, τον Ε. Jarašiūnas και τον C. G. Fernlund, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Jääskinen

γραμματέας: M. Ferreira, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 10ης Δεκεμβρίου 2013,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Μαΐου 2014,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με τις αιτήσεις τους αναιρέσεως, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητούν την αναίρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht κατά Επιτροπής (Τ-396/09, ΕΥ:Τ:2012:301, στο εξής: ανααιρεσιβαλλόμενη απόφαση), με την οποία έγινε δεκτή η αίτηση των Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht προς ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής C(2009) 6121, της 28ης Ιουλίου 2009 (στο εξής: επίδικη απόφαση), με την οποία απορρίφθηκε ως απαράδεκτη η αίτησή τους περί επανεξετάσεως εκ μέρους της Επιτροπής της αποφάσεως της C(2009) 2560 τελικό, της 7ης Απριλίου 2009, περί παροχής στο Βασίλειο των Κάτω Χωρών προσωρινής παρεκκλίσεως από τις υποχρεώσεις που επιβάλλει η οδηγία 2008/50/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2008, για την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και καθαρότερο αέρα για την Ευρώπη (ΕΕ L 152, σ. 1).

Το νομικό πλαίσιο

Η Σύμβαση του Aarhus

- 2 Η Σύμβαση για την πρόσβαση σε πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, η οποία υπογράφηκε στο Aarhus στις 25 Ιουνίου 1998 και εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 2005/370/ΕΚ του Συμβουλίου, της 17ης Φεβρουαρίου 2005 (ΕΕ L 124, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση του Aarhus), ορίζει στο άρθρο 1, με τίτλο «Στόχος»:

«Προκειμένου να συμβάλ[ει] στην προστασία του δικαιώματος κάθε ατόμου από τις παρούσες και μελλοντικές γενεές να ζει σε περιβάλλον κατάλληλο για την υγεία και την ευημερία του, κάθε μέρος εξασφαλίζει τα δικαιώματα της πρόσβασης σε πληροφορίες, της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων και της πρόσβασης στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρούσας Συμβάσεως.»

3 Το άρθρο 9 της εν λόγω Συμβάσεως ορίζει τα εξής:

«1. Κάθε μέρος, στο πλαίσιο της εθνικής του νομοθεσίας, εξασφαλίζει ότι οποιοδήποτε άτομο θεωρεί ότι το αίτημά του για πληροφορίες κατά το άρθρο 4 έχει αγνοηθεί, απορριφθεί αδίκως, είτε εν μέρει, είτε εξ ολοκλήρου, έχει απαντηθεί ανεπαρκώς ή κατά τα άλλα δεν έχει αντιμετωπισθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου, διαθέτει πρόσβαση σε διαδικασία επανεξέτασης ενώπιον δικαστηρίου ή άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου φορέα που καθορίζεται διά νόμου.

Στις περιστάσεις που ένα μέρος προβλέπει τη συγκεκριμένη επανεξέταση από δικαστήριο, εξασφαλίζει ότι το εν λόγω άτομο διαθέτει επίσης πρόσβαση σε ταχεία διαδικασία που καθορίζεται διά νόμου, για την οποία δεν καταβάλλονται τέλη ή δεν είναι δαπανηρή, για αναθεώρηση από δημόσια αρχή ή επανεξέταση από άλλον ανεξάρτητο και αμερόληπτο φορέα πλην του δικαστηρίου.

Οι τελικές αποφάσεις κατά την παρούσα παράγραφο 1 είναι δεσμευτικές για τη δημόσια αρχή που κατέχει τις πληροφορίες. Η αιτιολόγηση είναι έγγραφη, τουλάχιστον στις περιπτώσεις που η πρόσβαση σε πληροφορίες απορρίπτεται κατά την παρούσα παράγραφο.

2. Κάθε μέρος, στο πλαίσιο της εθνικής του νομοθεσίας, εξασφαλίζει ότι το ενδιαφερόμενο κοινό:

- α) το οποίο έχει επαρκές συμφέρον ή, εναλλακτικά,
- β) το οποίο ισχυρίζεται προσβολή δικαιώματος, σε περίπτωση που η διοικητική δικονομία ενός μέρους το απαιτεί ως προϋπόθεση,

διαθέτει πρόσβαση σε διαδικασία επανεξέτασης ενώπιον δικαστηρίου ή/και άλλου ανεξάρτητου και αμερόληπτου φορέα που καθορίζεται δια νόμου, προκειμένου να προσβάλει την ουσιαστική και τυπική νομιμότητα οποιασδήποτε απόφασης, πράξης ή παράλειψης που υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 6 και, σε περίπτωση που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο και υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 3, άλλων σχετικών διατάξεων της παρούσας σύμβασης.

Το επαρκές συμφέρον και η προσβολή δικαιώματος προσδιορίζονται σύμφωνα με τις απαιτήσεις του εθνικού δικαίου και σύμφωνα με τον σκοπό να παρασχεθεί στο ενδιαφερόμενο κοινό ευρεία πρόσβαση στη δικαιοσύνη εντός του πεδίου εφαρμογής της παρούσας σύμβασης. [Προς τούτο], κρίνεται επαρκές για τον σκοπό του ανωτέρω στοιχείου α' το συμφέρον οποιουδήποτε μη κυβερνητικού οργανισμού ο οποίος πληροί τις απαιτήσεις που αναφέρονται στο άρθρο 2, παράγραφος 5. Οι εν λόγω οργανισμοί θεωρείται επίσης ότι έχουν δικαιώματα που μπορούν να προσβληθούν για τον σκοπό του ανωτέρω στοιχείου β'.

Οι διατάξεις της παρούσας παραγράφου 2 δεν αποκλείουν τη δυνατότητα προκαταρκτικής διαδικασίας επανεξέτασης ενώπιον διοικητικής αρχής και δεν επηρεάζουν την απαίτηση να εξαντληθούν οι διαδικασίες διοικητικής επανεξέτασης πριν από την προσφυγή σε ένδικες διαδικασίες, σε περίπτωση που το εθνικό δίκαιο προβλέπει την εν λόγω απαίτηση.

3. Επιπλέον, και υπό την επιφύλαξη των διαδικασιών επανεξέτασης που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2, κάθε μέρος εξασφαλίζει ότι, σε περίπτωση που πληροί τα τυχόν κριτήρια που καθορίζονται στο εθνικό του δίκαιο, το κοινό διαθέτει πρόσβαση σε διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες, προκειμένου να προσβάλει πράξεις και παραλείψεις από ιδιώτες και δημόσιες αρχές, οι οποίες συνιστούν παράβαση διατάξεων του εθνικού του δικαίου σχετικά με το περιβάλλον.

4. Επιπλέον, και υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 1, οι διαδικασίες που αναφέρονται στις παραγράφους 1, 2 και 3 προβλέπουν κατάλληλη και αποτελεσματική επανόρθωση, συμπεριλαμβανομένων προσωρινών μέτρων, όπως ενδείκνυται, και είναι αμερόληπτες, δίκαιες,

έγκαιρες και μη απαγορευτικά δαπανηρές. Οι αποφάσεις κατά το παρόν άρθρο δίδονται εγγράφως ή καταγράφονται. Στις αποφάσεις των δικαστηρίων, και όποτε είναι δυνατόν των άλλων φορέων, έχει πρόσβαση το κοινό.

5. Προκειμένου να προάγει την αποτελεσματικότητα των διατάξεων του παρόντος άρθρου, κάθε μέρος εξασφαλίζει την παροχή στο κοινό πληροφοριών σχετικά με την πρόσβαση σε διαδικασίες διοικητικής και δικαστικής επανεξέτασης και μελετά την καθιέρωση ενδεδειγμένων μηχανισμών αρωγής για την άρση ή τη μείωση οικονομικών και άλλων εμποδίων στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη.»

Ο κανονισμός (ΕΚ) 1367/2006

- 4 Κατά την αιτιολογική σκέψη 18 του κανονισμού (ΕΚ) 1367/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Σεπτεμβρίου 2006, για την εφαρμογή στα όργανα και τους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Κοινότητας των διατάξεων της Σύμβασης του Aarhus σχετικά με την πρόσβαση στις πληροφορίες, τη συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων και την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα (ΕΕ L 264, σ. 13):

«Το άρθρο 9, παράγραφος 3, της σύμβασης του Aarhus προβλέπει την πρόσβαση σε διαδικασίες δικαστικής ή άλλης επανεξέτασης για την αμφισβήτηση της εγκυρότητας πράξεων ή παραλείψεων ιδιωτών ή δημόσιων αρχών που αντιτίθενται προς τις διατάξεις του περιβαλλοντικού δικαίου. Οι διατάξεις για την πρόσβαση στη δικαιοσύνη θα πρέπει να συνάδουν προς τη Συνθήκη [ΕΚ]. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σκόπιμο ο παρών κανονισμός να αφορά μόνο πράξεις και παραλείψεις των δημόσιων αρχών.»

- 5 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού προβλέπει τα εξής:

«Στόχος του παρόντος κανονισμού είναι να συμβάλλει στην εφαρμογή των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη [σύμβαση του Aarhus], θεσπίζοντας κανόνες για την εφαρμογή των διατάξεων της σύμβασης στα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας, ιδίως:

[...]

δ) επιτρέποντας την πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα σε κοινοτικό επίπεδο υπό τους όρους που καθορίζει ο παρών κανονισμός.»

- 6 Το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του ίδιου κανονισμού ορίζει ως «διοικητική πράξη»:

«οιοδήποτε μέτρο με ατομικό περιεχόμενο, το οποίο λαμβάνεται, δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος, από όργανο ή οργανισμό της Κοινότητας, και έχει νομικά δεσμευτική και εξωτερική ισχύ».

- 7 Το άρθρο 10 του κανονισμού 1367/2006, με τίτλο «Αίτηση εσωτερικής επανεξέτασης διοικητικών πράξεων», προβλέπει στην παράγραφο 1:

«Οιαδήποτε μη κυβερνητική οργάνωση η οποία πληροί τα κριτήρια του άρθρου 11 δικαιούται να ζητήσει εσωτερική επανεξέταση από το όργανο ή τον οργανισμό της Κοινότητας που εξέδωσε διοικητική πράξη δυνάμει του δικαίου του περιβάλλοντος ή, σε περίπτωση προβαλλόμενης διοικητικής παράλειψης, θα έπρεπε να είχε εκδώσει την πράξη αυτή.»

Η οδηγία 2008/50

8 Το άρθρο 22 της οδηγίας 2008/50 προβλέπει:

«1. Όταν, σε μια ζώνη ή έναν οικισμό, είναι αδύνατον να επιτευχθεί συμμόρφωση προς τις οριακές τιμές για το διοξείδιο του αζώτου ή το βενζόλιο εντός των προθεσμιών που προβλέπονται στο παράρτημα XI, ένα κράτος μέλος μπορεί να αναβάλει την τήρηση των εν λόγω προθεσμιών για πέντε το πολύ έτη στη συγκεκριμένη ζώνη ή τον συγκεκριμένο οικισμό, υπό τις εξής προϋποθέσεις: έχει εκπονηθεί σχέδιο για την ποιότητα του αέρα, σύμφωνα με το άρθρο 23, για τη ζώνη ή τον οικισμό για τον οποίο θα ισχύσει η αναβολή· το εν λόγω σχέδιο για την ποιότητα του αέρα συμπληρώνεται με τις πληροφορίες που αναφέρονται στο τμήμα Β του παραρτήματος XV οι οποίες αφορούν τους σχετικούς ρύπους και καταδεικνύει με ποιον τρόπο θα επιτευχθεί η συμμόρφωση προς τις οριακές τιμές πριν από τη νέα προθεσμία.

2. Όταν, σε συγκεκριμένη ζώνη ή οικισμό, είναι αδύνατον να επιτευχθεί συμμόρφωση προς τις οριακές τιμές για τα σωματίδια ΑΣ₁₀ όπως προσδιορίζονται στο παράρτημα, λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών διασποράς που προσιδιάζουν στη συγκεκριμένη τοποθεσία, αντίξων κλιματικών συνθηκών ή διαμεθοριακών συμβολών, ένα κράτος μέλος απαλλάσσεται από την υποχρέωση να τηρεί τις εν λόγω οριακές τιμές έως τις 11 Ιουνίου 2011, εφόσον τηρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 1 και το κράτος μέλος αποδείξει ότι έχουν ληφθεί όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό, τοπικό και περιφερειακό επίπεδο, προκειμένου να τηρηθούν οι προθεσμίες.

3. Όταν εφαρμόζει τις παραγράφους 1 ή 2, το κράτος μέλος μεριμνά ώστε να μη σημειώνεται υπέρβαση της οριακής τιμής για κάθε ρύπο μεγαλύτερη από το ανώτατο περιθώριο ανοχής που ορίζεται για καθέναν από τους συγκεκριμένους ρύπους στο παράρτημα XI.

4. Τα κράτη μέλη ενημερώνουν την Επιτροπή όταν, κατά την άποψή τους, επιβάλλεται να εφαρμοσθούν οι παράγραφοι 1 ή 2, και κοινοποιούν το σχέδιο για την ποιότητα του αέρα της παραγράφου 1, καθώς και όλες τις σχετικές πληροφορίες που είναι απαραίτητες για να εκτιμήσει η Επιτροπή κατά πόσον πληρούνται οι αντίστοιχες προϋποθέσεις. Στην εκτίμησή της η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη τις υπολογιζόμενες επιπτώσεις των μέτρων που έχουν λάβει τα κράτη μέλη στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα τόσο επί του παρόντος όσο και στο μέλλον, καθώς και τις υπολογιζόμενες επιπτώσεις στην ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα τόσο των εν ισχύ κοινοτικών μέτρων όσο και των σχεδιαζόμενων κοινοτικών μέτρων που θα προτείνει η Επιτροπή.

Εάν η Επιτροπή δεν διατυπώσει αντιρρήσεις εντός εννέα μηνών από την παραλαβή της κοινοποίησης, οι προβλεπόμενες προϋποθέσεις για την εφαρμογή της παραγράφου 1 ή της παραγράφου 2 θεωρείται ότι πληρούνται.

Εάν διατυπωθούν αντιρρήσεις, η Επιτροπή μπορεί να απαιτήσει από τα κράτη μέλη να προσαρμόσουν τα σχέδια για την ποιότητα του αέρα ή να υποβάλουν νέα.»

Ιστορικό της διαφοράς

- 9 Στις 15 Ιουλίου 2008 το Βασίλειο των Κάτω Χωρών κοινοποίησε στην Επιτροπή, κατά το άρθρο 22 της οδηγίας 2008/50, την παράταση της προθεσμίας για την επίτευξη της ετήσιας οριακής τιμής για το διοξείδιο του αζώτου σε εννέα ζώνες και την απαλλαγή από την υποχρέωση εφαρμογής των ημερήσιων και ετήσιων οριακών τιμών για τα σωματίδια που διέρχονται διά στομίου κατά μέγεθος διαλογής το οποίο συγκρατεί το 50 % των σωματιδίων αεροδυναμικής διαμέτρου 10 μm.
- 10 Στις 7 Απριλίου 2009 η Επιτροπή δέχθηκε την παράταση αυτή εκδίδοντας την απόφαση C(2009) 2560 τελικό.

- 11 Με έγγραφο της 18ης Μαΐου 2009, η Vereniging Milieudefensie, οργάνωση ολλανδικού δικαίου με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα στις Κάτω Χώρες, και η Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht, οργάνωση ολλανδικού δικαίου με σκοπό την καταπολέμηση της ατμοσφαιρικής ρυπάνσεως στην περιοχή της Ουτρέχτης (Κάτω Χώρες), υπέβαλαν στην Επιτροπή αίτηση εσωτερικής επανεξετάσεως της αποφάσεως αυτής δυνάμει του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1367/2006.
- 12 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή απέρριψε την εν λόγω αίτηση ως απαράδεκτη με το αιτιολογικό ότι η απόφαση C(2009) 2560 τελικό δεν είναι μέτρο με ατομικό περιεχόμενο και δεν μπορεί επομένως να θεωρηθεί ως «διοικητική πράξη», κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού 1367/2006, η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο της αιτήσεως εσωτερικής επανεξετάσεως που προβλέπεται στο άρθρο 10 του κανονισμού αυτού.

Η προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση

- 13 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Οκτωβρίου 2009, οι Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht ζήτησαν την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως.
- 14 Το Βασίλειο των Κάτω Χωρών, το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο παρενέβησαν υπέρ της Επιτροπής.
- 15 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε το αίτημα ακυρώσεως.
- 16 Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε καταρχάς ως απαράδεκτο το αίτημα των προσφευγουσών να υποχρεώσει την Επιτροπή να κρίνει επί της ουσίας την εν λόγω αίτηση εσωτερικής επανεξετάσεως και να της τάξει προθεσμία προς τούτο.
- 17 Το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε επίσης ως αβάσιμο τον πρώτο λόγο ακυρώσεως που προέβησαν οι προσφεύγουσες πρωτοδίκως, αντλούμενο από πλάνη περί το δίκαιο στην οποία υπέπεσε η Επιτροπή χαρακτηρίζοντας την προσβαλλόμενη απόφαση ως πράξη γενικής ισχύος, η οποία δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως διοικητική πράξη κατά την έννοια του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', του κανονισμού 1367/2006 και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο αιτήσεως εσωτερικής επανεξετάσεως βάσει του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού. Αντιθέτως, το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως, προβληθέντα επικουρικώς, ο οποίος αφορούσε έλλειψη νομιμότητας της εν λόγω διατάξεως λόγω ασυμβατότητάς της προς το άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus.
- 18 Το Γενικό Δικαστήριο, αφού υπενθύμισε, στις σκέψεις 51 και 52 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι η Σύμβαση του Aarhus, όπως κάθε άλλη διεθνής συμφωνία στην οποία η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος, κατισχύει των πράξεων του παραγωγού δικαίου της Ένωσης, διευκρίνισε, στη σκέψη 53 της ίδιας αποφάσεως, ότι ο δικαστής της Ένωσης δύναται να εξετάσει το κύρος διατάξεως κανονισμού υπό το πρίσμα διεθνούς συνθήκης μόνον εφόσον τούτο δεν προσκρούει στη φύση και στην οικονομία της εν λόγω συνθήκης και μόνον εφόσον οι διατάξεις της δεν περιέχουν αιρέσεις και είναι αρκούντως ακριβείς.
- 19 Διευκρίνισε ωστόσο, αναφερόμενο ιδίως στις αποφάσεις του Δικαστηρίου Fediol κατά Επιτροπής (70/87, EU:C:1989:254) και Nakajima κατά Συμβουλίου (C-69/89, EU:C:1991:186), ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι είναι αρμόδιο να ελέγξει τη νομιμότητα πράξεως της Ένωσης υπό το πρίσμα των διατάξεων διεθνούς συμφωνίας οι οποίες δεν θεμελιώνουν δικαίωμα του πολίτη να τις επικαλεστεί ενώπιον των δικαστηρίων στην περίπτωση που η Ένωση είχε την πρόθεση να εκπληρώσει ειδική υποχρέωση που ανέλαβε στο πλαίσιο της συμφωνίας αυτής ή στην περίπτωση που η πράξη παραγωγού δικαίου παραπέμπει ρητώς σε συγκεκριμένες διατάξεις της συμφωνίας αυτής. Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε, στη σκέψη 54 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι ο δικαστής της Ένωσης

μπορεί να ελέγξει τη νομιμότητα ενός κανονισμού υπό το πρίσμα διεθνούς συνθήκης, όταν ο κανονισμός αυτός αποσκοπεί στην εφαρμογή υποχρέωσης που επιβάλλει η εν λόγω διεθνής συνθήκη στα θεσμικά όργανα της Ένωσης.

- 20 Στις σκέψεις 57 και 58 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι οι προϋποθέσεις αυτές πληρούνταν εν προκειμένω διότι, αφενός, οι προσφεύγουσες πρωτοδίκως, οι οποίες δεν είχαν επικαλεσθεί το άμεσο αποτέλεσμα των διατάξεων της συμφωνίας, έθεταν παρεμπιπτόντως, κατά το άρθρο 241 ΕΚ, το ζήτημα του κύρους διατάξεως του κανονισμού 1367/2006 υπό το πρίσμα της Συμβάσεως του Aarhus και, αφετέρου, ο κανονισμός αυτός είχε εκδοθεί προς εκπλήρωση των διεθνών υποχρεώσεων της Ένωσης, που προβλέπονται στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως αυτής, όπως προκύπτει από το άρθρο 1, παράγραφος 1, και από την αιτιολογική σκέψη 18 του κανονισμού αυτού.
- 21 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 69 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1367/2006, στο μέτρο που προβλέπει διαδικασία εσωτερικής επανεξετάσεως μόνο για τη «διοικητική πράξη», την οποία ορίζει στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', ως «κάθε μέτρο με ατομικό περιεχόμενο», αντιβαίνει στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus.
- 22 Συνακολούθως, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την επίδικη απόφαση.

Αιτήματα των διαδίκων και η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 23 Με την αίτησή του αναιρέσεως που ασκήθηκε στις 24 Αυγούστου 2012 (υπόθεση C-401/12 P), το Συμβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, να απορρίψει στο σύνολό της την προσφυγή και να καταδικάσει τις προσφεύγουσες πρωτοδίκως στα δικαστικά έξοδα.
- 24 Με την αίτησή του αναιρέσεως που ασκήθηκε στις 24 Αυγούστου 2012 (υπόθεση C-402/12 P), το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, να απορρίψει στο σύνολό της την προσφυγή των εν λόγω διαδίκων και να τις καταδικάσει στα δικαστικά έξοδα.
- 25 Με την αίτησή της αναιρέσεως που ασκήθηκε στις 27 Αυγούστου 2012 (υπόθεση C-403/12 P), η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, να απορρίψει στο σύνολό της την προσφυγή των ίδιων διαδίκων και να τις καταδικάσει στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκε πρωτοδίκως, καθώς και στα έξοδα της αναιρετικής δίκης.
- 26 Με διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 21ης Νοεμβρίου 2012, οι υποθέσεις C-401/12 P έως C-403/12 P ενώθηκαν προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως.
- 27 Στις 28 Φεβρουαρίου 2013 οι Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht κατέθεσαν υπόμνημα επί των αιτήσεων αναιρέσεως με το οποίο ζητούν από το Δικαστήριο να απορρίψει τις αιτήσεις αναιρέσεως και να καταδικάσει το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν τόσο πρωτοδίκως όσο και στην αναιρετική δίκη.
- 28 Οι εν λόγω οργανώσεις άσκησαν επίσης αντανάιρεση με την οποία ζητούν από το Δικαστήριο να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να ακυρώσει την επίδικη απόφαση, καθώς και να καταδικάσει τα καθών πρωτοδίκως στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν τόσο πρωτοδίκως όσο και στην αναιρετική δίκη.

Επί των αναιρέσεων

Επί της ανταναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 29 Οι Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht προβάλλουν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση διότι δεν αναγνώρισε ότι το άρθρο 9, παράγραφος 3, της Σύμβασης του Aarhus αναπτύσσει άμεσο αποτέλεσμα, τουλάχιστον, καθόσον προβλέπει ότι οι «πράξεις» που αντιβαίνουν στο εθνικό δίκαιο του περιβάλλοντος πρέπει να μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο προσφυγής και, συνακόλουθα, διότι δεν εκτιμήθηκε η νομιμότητα του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1367/2006 υπό το πρίσμα της διατάξεως αυτής της εν λόγω Συμβάσεως.
- 30 Το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή εκτιμούν ότι η αντανάιρεση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, διότι με τον προβαλλόμενο λόγο αναιρέσεως αμφισβητείται στην πραγματικότητα απλώς ένα τμήμα της αιτιολογίας της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως, και όχι η τελική κρίση, οπότε δεν πληρούνται οι όροι του άρθρου 178 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.
- 31 Το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή υποστηρίζουν επικουρικώς ότι ο προβαλλόμενος λόγος είναι, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμος.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 32 Πρέπει να επισημανθεί ότι, σύμφωνα με τα άρθρα 169, παράγραφος 1, και 178, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, η αίτηση αναιρέσεως ή η αντανάιρεση μπορεί να έχει ως αντικείμενο μόνο την ολική ή μερική ανάιρεση της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου.
- 33 Εν προκειμένω, οι Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht πέτυχαν, ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, την ακύρωση της επίδικης αποφάσεως σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της προσφυγής τους. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η αντανάιρεσή τους με την οποία επιδιώκεται, στην πραγματικότητα, η αντικατάσταση απλώς της αιτιολογίας όσον αφορά την ανάλυση του αν μπορεί να γίνει επίκληση του άρθρου 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus (βλ., κατ' αναλογία, όσον αφορά κύρια αίτηση αναιρέσεως, απόφαση ΑΙ-Αqsa κατά Συμβουλίου και Κάτω Χώρες κατά ΑΙ-Αqsa, C-539/10 P και C-550/10 P, EU:C:2012:711, σκέψεις 43 έως 45).
- 34 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η αντανάιρεση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

Επί των αιτήσεων αναιρέσεως

- 35 Το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή προβάλλουν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι μπορεί να γίνει επίκληση του άρθρου 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus προκειμένου να εκτιμηθεί η συμβατότητα με τη διάταξη αυτή του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1367/2006.
- 36 Επικουρικώς, προβάλλουν ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι το άρθρο 9, παράγραφος 3, της εν λόγω Συμβάσεως αντίκειται σε διάταξη όπως αυτή του άρθρου 10, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού.

Επί του πρώτου λόγου των αιτήσεων αναιρέσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 37 Το Συμβούλιο υποστηρίζει ότι οι δύο περιπτώσεις στις οποίες το Δικαστήριο δέχθηκε ότι ο πολίτης έχει τη δυνατότητα να επικαλείται διατάξεις διεθνούς συμφωνίας η οποία δεν πληροί τις προϋποθέσεις του απαλλαγμένου αιρέσεων χαρακτήρα και της σαφήνειας, ώστε να είναι δυνατή η επίκλησή της προκειμένου να εκτιμηθεί το κύρος διατάξεων πράξεως της Ένωσης, αποτελούν εξαίρεση και, εν πάση περιπτώσει, δεν αντιστοιχούν στην προκειμένη περίπτωση.
- 38 Συγκεκριμένα, αφενός, η λύση που προκρίθηκε με την απόφαση Fediol κατά Επιτροπής (EU:C:1989:254) δικαιολογείται από τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, στην οποία ο επίδικος κανονισμός παρείχε στους ενδιαφερόμενους επιχειρηματίες το δικαίωμα να επικαλούνται κανόνες της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (στο εξής: ΓΣΔΕ). Εξάλλου, η λύση αυτή δεν μπορεί να τύχει εφαρμογής εκτός του συγκεκριμένου πεδίου της εν λόγω συμφωνίας.
- 39 Αφετέρου, όσον αφορά την απόφαση Nakajima κατά Συμβουλίου (EU:C:1991:186), το Συμβούλιο εκτιμά ότι η νομολογία αυτή αφορά μόνο την περίπτωση που η Ένωση προτίθεται να εκπληρώσει συγκεκριμένη υποχρέωση που ανέλαβε στο πλαίσιο της ΓΣΔΕ, πράγμα που επίσης δεν συμβαίνει εν προκειμένω.
- 40 Το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή προβάλλουν, κατ' ουσίαν, παρόμοια επιχειρήματα.
- 41 Όσον αφορά την απόφαση Fediol κατά Επιτροπής (EU:C:1989:254), η Επιτροπή προσθέτει ότι αφορά μόνο την περίπτωση που πράξη της Ένωσης παραπέμπει ρητώς σε συγκεκριμένες διατάξεις της ΓΣΔΕ.
- 42 Όσον αφορά την απόφαση Nakajima κατά Συμβουλίου (EU:C:1991:186), η Επιτροπή εκτιμά ότι η απόφαση αυτή δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως παρέχουσα τη δυνατότητα ελέγχου κάθε πράξεως του δικαίου της Ένωσης με βάση τη διεθνή συμφωνία την οποία η πράξη αυτή θέτει ενδεχομένως σε εφαρμογή. Για να ασκηθεί ένας τέτοιος έλεγχος, πρέπει η πράξη του δικαίου της Ένωσης να αποτελεί άμεση και πλήρη εκτέλεση της διεθνούς συμφωνίας και να αναφέρεται σε αρκούντως σαφή και συγκεκριμένη υποχρέωση της εν λόγω συμφωνίας, πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω.
- 43 Το Κοινοβούλιο προβάλλει ότι η απόφαση Fediol κατά Επιτροπής (EU:C:1989:254) αφορά μόνο την περίπτωση της ρητής παραπομπής μιας πράξεως παραγωγού δικαίου σε συγκεκριμένες διατάξεις μιας διεθνούς συμφωνίας, η οποία δεν συνιστά απλή μνεία των διατάξεων αυτών, αλλά ενσωμάτωσή τους. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε να στηριχθεί στην αιτιολογική σκέψη 18 του κανονισμού 1367/2006, η οποία απλώς περιγράφει το άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus, για να εκτιμήσει ότι η προϋπόθεση αυτή πληρούται εν προκειμένω. Περαιτέρω, και εν πάση περιπτώσει, από τη νομολογία αυτή του Δικαστηρίου προκύπτει ότι εάν ένας κανονισμός της Ένωσης ενσωματώνει τις διατάξεις διεθνούς συμφωνίας, αυτές μπορούν να προβληθούν μόνον προς έλεγχο του κύρους των πράξεων που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογή του κανονισμού αυτού και όχι του κύρους του ίδιου του κανονισμού.
- 44 Όσον αφορά την απόφαση Nakajima κατά Συμβουλίου (EU:C:1991:186), το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι η λύση που προκρίθηκε με την απόφαση αυτή αφορά την περίπτωση στην οποία πράξη παραγωγού δικαίου θέτει σε εφαρμογή μια ειδική υποχρέωση που επιβλήθηκε από διεθνή συμφωνία, στο πλαίσιο της οποίας η Ένωση υποχρεούται να δράσει προς ορισμένη κατεύθυνση, χωρίς να της καταλείπεται κανένα περιθώριο διακριτικής ευχέρειας. Οι «υποχρεώσεις» όμως στις οποίες αναφέρεται το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 58 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως δεν είναι «ειδικές» υποχρεώσεις, υπό την έννοια της αποφάσεως Nakajima κατά Συμβουλίου (EU:C:1991:186), εφόσον τα συμβαλλόμενα μέρη στη Σύμβαση του Aarhus έχουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως ως προς

τον καθορισμό των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής των «διοικητικών ή δικαστικών διαδικασιών» που αναφέρονται στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως αυτής, τηρουμένων των απαιτήσεων που διατυπώνονται στο άρθρο της 9, παράγραφος 4.

- 45 Το Κοινοβούλιο προβάλλει επίσης, επικαλούμενο την απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ. (C-89/08 Ρ, EU:C:2009:742), ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν τήρησε την αρχή της κατ' αντιμωλίαν συζητήσεως της υποθέσεως, διότι εφάρμοσε τις αρχές που απορρέουν από την απόφαση Nakajima κατά Συμβουλίου (EU:C:1991:186) χωρίς να έχει προηγουμένως συζητηθεί μεταξύ των διαδίκων η σημασία τους για την προκειμένη περίπτωση.
- 46 Το Κοινοβούλιο προσθέτει ότι οι περιστάσεις της υποθέσεως είναι διαφορετικές από εκείνες της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Racke (C-162/96, EU:C:1998:293), η οποία αφορούσε παράβαση κανόνα του εθιμικού διεθνούς δικαίου που επηρέαζε την εφαρμογή διατάξεως διεθνούς συμφωνίας, το άμεσο αποτέλεσμα της οποίας δεν είχε αμφισβητηθεί.
- 47 Η Επιτροπή υπενθυμίζει επίσης ότι το Δικαστήριο, με τις αποφάσεις Intertanko κ.λπ. (C-308/06, EU:C:2008:312) καθώς και Air Transport Association of America κ.λπ. (C-366/10, EU:C:2011:864), δεν δέχθηκε να ελέγξει το κύρος οδηγίας σε σχέση με διεθνή συμφωνία παρ' όλο που η εν λόγω οδηγία περιείχε αναφορές στη συμφωνία αυτή.
- 48 Οι Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht υποστηρίζουν, πρώτον, ότι η απόφαση Lesoochranárske zoskupenie (C-240/09, EU:C:2011:125) δεν παρέχει ενδείξεις για ενδεχόμενο άμεσο αποτέλεσμα του άρθρου 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus όσον αφορά τις πράξεις που είναι δεκτικές προσφυγής ακυρώσεως κατά την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 49 Εκτιμούν, αφενός, ότι, από τη φύση και το αντικείμενό της, η Σύμβαση αυτή δεν αποκλείει τον έλεγχο, κατόπιν αιτήσεως ενώσεων προστασίας του περιβάλλοντος, του κύρους πράξεως παραγωγού δικαίου της Ένωσης και, αφετέρου, ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις για τον έλεγχο αυτόν, όπως διατυπώνονται με την απόφαση Fediol κατά Επιτροπής (EU:C:1989:254), διότι ο κανονισμός 1367/2006 περιλαμβάνει πολλές αναφορές στην εν λόγω Σύμβαση, και ιδίως στο άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως αυτής.
- 50 Υποστηρίζουν, στη συνέχεια, ότι η δυνατότητα ελέγχου της νομιμότητας γενικής πράξεως του δικαίου της Ένωσης από το Δικαστήριο μόνο κατά την εκδίκαση αιτήσεων προδικαστικής αποφάσεως που υπέβαλαν εθνικά δικαστήρια δεν αρκεί για να διασφαλιστεί η τήρηση της εν λόγω διατάξεως.
- 51 Τέλος, προβάλλουν ότι το Γενικό Δικαστήριο τήρησε την αρχή της κατ' αντιμωλίαν συζητήσεως της υποθέσεως, εφόσον έδωσε στους διαδίκους την ευκαιρία να τοποθετηθούν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση επί της εφαρμογής στην υπό κρίση υπόθεση της νομολογίας που απορρέει από τις αποφάσεις Fediol κατά Επιτροπής (EU:C:1989:254) και Nakajima κατά Συμβουλίου (EU:C:1991:186). Εν πάση περιπτώσει, οι περιστάσεις της παρούσας υποθέσεως είναι διαφορετικές από εκείνες της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση Επιτροπή κατά Ιρλανδίας κ.λπ. (EU:C:2009:742), την οποία επικαλείται το Κοινοβούλιο.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 52 Δυνάμει του άρθρου 300, παράγραφος 7, ΕΚ (νυν άρθρο 216, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ), οι διεθνείς συμφωνίες που συνάπτει η Ένωση δεσμεύουν τα θεσμικά όργανά της και υπερισχύουν, επομένως, των πράξεων που αυτά εκδίδουν (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση Intertanko κ.λπ., EU:C:2008:312, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 53 Ωστόσο, τα αποτελέσματα, στην έννομη τάξη της Ένωσης, των διατάξεων μιας συμφωνίας που αυτή συνήψε με τρίτα κράτη δεν μπορούν να προσδιορισθούν χωρίς να ληφθεί υπόψη ότι οι εν λόγω διατάξεις ανάγονται στο πεδίο του διεθνούς δικαίου. Σύμφωνα με τις αρχές του διεθνούς δικαίου, τα θεσμικά όργανα της Ένωσης που είναι αρμόδια για τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη μιας τέτοιας συμφωνίας είναι ελεύθερα να συμφωνήσουν με τα ενδιαφερόμενα τρίτα κράτη τα αποτελέσματα που οι διατάξεις της συμφωνίας αυτής πρέπει να παράγουν στην εσωτερική έννομη τάξη των συμβαλλομένων μερών. Αν το ζήτημα αυτό δεν έχει διευθετηθεί ρητώς από την εν λόγω συμφωνία, εναπόκειται στα αρμόδια δικαστήρια, και ιδίως στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του δυνάμει της Συνθήκης ΛΕΕ, να το επιλύσει, όπως και κάθε άλλο ζήτημα ερμηνείας σχετικό με την εφαρμογή της εν λόγω συμφωνίας εντός της Ένωσης, στηριζόμενο ιδίως στο πνεύμα, στην οικονομία ή στο γράμμα της συμφωνίας αυτής (βλ., απόφαση FIAMM κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, C-120/06 P και C-121/06 P, EU:C:2008:476, σκέψη 108 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 54 Κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, μπορεί να γίνει επίκληση διατάξεων διεθνούς συμφωνίας στην οποία η Ένωση είναι συμβαλλόμενο μέρος προς στήριξη προσφυγής ακυρώσεως πράξεως παραγωγού δικαίου της Ένωσης ή ενστάσεως περί ελλείψεως νομιμότητας μόνον υπό την προϋπόθεση, αφενός, ότι η φύση και η οικονομία της εν λόγω συμφωνίας επιτρέπουν παρόμοια εξέταση και, αφετέρου, ότι οι διατάξεις αυτές δεν περιέχουν αιρέσεις και είναι αρκούντως ακριβείς (βλ. αποφάσεις Intertanko κ.λπ., EU:C:2008:312, σκέψη 45, FIAMM κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, EU:C:2008:476, σκέψεις 110 και 120, καθώς και Air Transport Association of America κ.λπ., EU:C:2011:864, σκέψη 54).
- 55 Το άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus δεν περιλαμβάνει καμία άνευ αιρέσεων και αρκούντως σαφή υποχρέωση προς άμεση ρύθμιση της νομικής καταστάσεως ιδιωτών και δεν πληροί, ως εκ τούτου, τις προϋποθέσεις αυτές. Συγκεκριμένα, εφόσον μόνον «τα μέλη του κοινού τα οποία πληρούν τα τυχόν προβλεπόμενα από [το] εθνικό δίκαιο κριτήρια» μπορούν να έχουν τα δικαιώματα που προβλέπει το εν λόγω άρθρο 9, παράγραφος 3, η διάταξη αυτή εξαρτάται, ως προς την εκτέλεση ή τα αποτελέσματά της, από τη θέσπιση μεταγενέστερης πράξεως (βλ. απόφαση Lesoochranárske zoskupenie, EU:C:2011:125, σκέψη 45).
- 56 Είναι βεβαίως αληθές ότι το Δικαστήριο έχει επίσης κρίνει ότι στις περιπτώσεις που η Ένωση είχε την πρόθεση να εκπληρώσει μια ειδική υποχρέωση που αναλήφθηκε με συμφωνία στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (στο εξής: συμφωνίες ΠΟΕ) ή στην περίπτωση που η πράξη του δικαίου της Ένωσης ρητώς παραπέμπει σε συγκεκριμένες διατάξεις των συμφωνιών αυτών, εναπόκειται στο Δικαστήριο να ελέγξει τη νομιμότητα της επίμαχης πράξεως και των πράξεων που εκδόθηκαν για την εφαρμογή της με γνώμονα τους κανόνες των συμφωνιών αυτών (βλ. αποφάσεις Fediol κατά Επιτροπής, EU:C:1989:254, σκέψεις 19 έως 23· Nakajima κατά Συμβουλίου, EU:C:1991:186, σκέψεις 29 έως 32· Γερμανία κατά Συμβουλίου, C-280/93, EU:C:1994:367, σκέψη 111, και Ιταλία κατά Συμβουλίου, C-352/96, EU:C:1998:531, σκέψη 19).
- 57 Ωστόσο, οι δύο αυτές εξαιρέσεις δικαιολογούνται μόνον από τις ιδιαιτερότητες των συμφωνιών που οδήγησαν στην εισαγωγή τους.
- 58 Συγκεκριμένα, όσον αφορά, πρώτον, την απόφαση Fediol κατά Επιτροπής (EU:C:1989:254), πρέπει να τονιστεί ότι το επίμαχο στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω απόφαση άρθρο 2, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2641/84 του Συμβουλίου, της 17ης Σεπτεμβρίου 1984, για την ενίσχυση της κοινής εμπορικής πολιτικής, ιδίως στον τομέα της άμυνας κατά των αθέμιτων εμπορικών πρακτικών (ΕΕ L 252, σ. 1), παρέπεμπε ρητώς στους κανόνες του διεθνούς δικαίου που βασίζονται κυρίως στη ΓΣΔΕ, και παρείχε στους ενδιαφερόμενους το δικαίωμα να επικαλούνται τις διατάξεις της στο πλαίσιο καταγγελίας που ασκήθηκε βάσει του ίδιου κανονισμού (απόφαση Fediol κατά Επιτροπής, EU:C:1989:254, σκέψη 19), ενώ, εν προκειμένω, το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1367/2006 δεν παραπέμπει ευθέως σε συγκεκριμένες διατάξεις της Συμβάσεως του Aarhus ούτε παρέχει δικαίωμα στους πολίτες. Επομένως, ελλείψει ρητής παραπομπής σε διατάξεις διεθνούς συμφωνίας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η εν λόγω απόφαση ασκεί επιρροή εν προκειμένω.

- 59 Όσον αφορά, δεύτερον, την απόφαση Nakajima κατά Συμβουλίου (EU:C:1991:186), πρέπει να τονιστεί ότι οι επίμαχες στην απόφαση εκείνη πράξεις του δικαίου της Ένωσης συνδέονταν με το σύστημα αντιντάμπινγκ, το οποίο είναι πολύπλοκο στη σύλληψη και στην εφαρμογή του καθόσον προβλέπει μέτρα για τις επιχειρήσεις που κατηγορούνται ότι εφαρμόζουν πρακτικές ντάμπινγκ. Συγκεκριμένα, ο επίμαχος στην υπόθεση εκείνη βασικός κανονισμός είχε θεσπιστεί σύμφωνα με τις υφιστάμενες διεθνείς υποχρεώσεις της Κοινότητας, ιδίως τις απορρέουσες από τη συμφωνία για την εφαρμογή του άρθρου VI της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου, η οποία εγκρίθηκε εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με την απόφαση 80/271/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Δεκεμβρίου 1979, για τη σύναψη των πολυμερών συμφωνιών που προκύπτουν από τις εμπορικές διαπραγματεύσεις 1973-1979 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/019, σ. 3) (βλ. απόφαση Nakajima κατά Συμβουλίου, EU:C:1991:186, σκέψη 30). Όμως, εν προκειμένω, δεν τίθεται ζήτημα εφαρμογής, από το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1367/2006, ειδικών υποχρεώσεων υπό την έννοια της εν λόγω αποφάσεως, στον βαθμό που, όπως προκύπτει από το άρθρο 9, παράγραφος 3 της Σύμβασης του Aarhus, τα συμβαλλόμενα σ' αυτήν μέρη έχουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά τον καθορισμό των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής των «διοικητικών ή δικαστικών διαδικασιών».
- 60 Συναφώς, επισημαίνεται ότι δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι η Ένωση, θεσπίζοντας τον εν λόγω κανονισμό, ο οποίος αφορά μόνον τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και μία μόνον από τις προσφυγές που διαθέτουν οι πολίτες προς εξασφάλιση της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της Ένωσης, είχε την πρόθεση να θέσει σε εφαρμογή, κατά την έννοια της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 56 της παρούσας αποφάσεως, τις υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 9, παράγραφος 3, της Σύμβασης του Aarhus όσον αφορά εθνικές διοικητικές ή δικαστικές διαδικασίες, οι οποίες, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του δικαίου της Ένωσης, διέπονται κατά βάση από τη νομοθεσία των κρατών μελών (βλ., συναφώς, απόφαση Lesoochranárske zoskupenie, EU:C:2011:125, σκέψεις 41 και 47).
- 61 Από όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, κρίνοντας ότι ήταν δυνατό να γίνει επίκληση του άρθρου 9, παράγραφος 3, της Σύμβασης του Aarhus για τους σκοπούς της εκτιμήσεως της νομιμότητας του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1367/2006.
- 62 Συνεπώς, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση πρέπει να αναιρεθεί, χωρίς να απαιτείται να εξεταστούν οι λοιποί λόγοι που προβάλλουν το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή προς στήριξη των αιτήσεών τους αναιρέσεως.

Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου

- 63 Κατά το άρθρο 61 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εάν η αίτηση αναιρέσεως κριθεί βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου και μπορεί, στην περίπτωση αυτή, είτε να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον είναι ώριμη προς εκδίκαση, είτε να την αναπέμψει στο Γενικό Δικαστήριο για να την κρίνει.
- 64 Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση και πρέπει να εκδοθεί απόφαση επί της ουσίας όσον αφορά το αίτημα περί ακυρώσεως της επίδικης αποφάσεως.
- 65 Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως της προσφυγής τους ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, οι Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht προέβαλαν ότι η Επιτροπή κακώς είχε κρίνει απαράδεκτη την αίτησή τους εσωτερικής επανεξετάσεως της αποφάσεως της 7ης Απριλίου 2009, με το αιτιολογικό ότι επρόκειτο για μέτρο γενικής ισχύος.
- 66 Ο λόγος αυτός ακυρώσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος για τους ίδιους λόγους με αυτούς που δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο.

- 67 Οι Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht προέβαλαν επίσης, με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως της προσφυγής τους, ότι το άρθρο 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1367/2006 είναι άκυρο, καθόσον περιορίζει την έννοια των «πράξεων» κατ' άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus μόνο στις ατομικές διοικητικές πράξεις.
- 68 Όπως προκύπτει από την σκέψη 55 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 9, παράγραφος 3, της Συμβάσεως του Aarhus δεν διαθέτει τον απαιτούμενο βαθμό σαφήνειας και ακρίβειας ώστε να μπορεί να γίνει επίκληση της διατάξεως αυτής ενώπιον του δικαστή της Ένωσης προς εκτίμηση του κύρους του άρθρου 10, παράγραφος 1, του κανονισμού 1367/2006.
- 69 Κατά συνέπεια, ο δεύτερος λόγος ακυρώσεως της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.
- 70 Συνεπώς, εφόσον κανένας από τους δύο λόγους ακυρώσεως της προσφυγής που άσκησαν οι Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου δεν είναι βάσιμος, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 71 Κατά το άρθρο 138, παράγραφοι 1 και 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, που εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου του 184, παράγραφος 1, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Όταν οι ηττηθέντες διάδικοι είναι περισσότεροι του ενός, το Δικαστήριο αποφασίζει για την κατανομή των εξόδων.
- 72 Επειδή οι Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht ηττήθηκαν και το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή είχαν υποβάλει αίτημα καταδίκης τους στα δικαστικά έξοδα, πρέπει αυτές να καταδικαστούν αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή τόσο πρωτοδίκως όσο και στην παρούσα αναιρετική διαδικασία.
- 73 Το άρθρο 140, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, που έχει εφαρμογή στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού αυτού, προβλέπει ότι τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα που παρεμβαίνουν στη δίκη φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους. Κατά συνέπεια, η Τσεχική Δημοκρατία φέρει τα δικαστικά της έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) **Απορρίπτει την αντανάριση.**
- 2) **Αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην υπόθεση Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht κατά Επιτροπής (T-396/09, EU:T:2012:301).**
- 3) **Απορρίπτει την προσφυγή ακυρώσεως που άσκησαν οι Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.**
- 4) **Καταδικάζει τις Vereniging Milieudefensie και Stichting Stop Luchtverontreiniging Utrecht αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στα δικαστικά έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρωτοδίκως καθώς και στην αναιρετική διαδικασία.**
- 5) **Η Τσεχική Δημοκρατία φέρει τα δικαστικά της έξοδα.**

(υπογραφές)